

BUITEN

23^E JAARGANG N^O. 27

ZATERDAG 6 JULI 1929

Foto C. Steenbergh

FORT BIJ SCHIPHOL

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

FORT BIJ SCHIPHOL (ILL.)	BLZ. 313
GALATEA EN HANS BRIL, DOOR JAN WALCH (27)	BLZ. 314
EEN NIEUWE WEDSTRIJD: KORTE VERHALEN	BLZ. 315
VAN EEN TOCHT IN DE „ALPES-MARITIMES" (UIT 'N REISDAGBOEK), (GEÏLL.), DOOR THÉO DE VEER	BLZ. 316—318
MIJN EIGEN TUIN (GEÏLL.), DOOR MIEN RUYS	BLZ. 318—320
ELECTRO-GIGANTEN (GEÏLL.), DOOR BORIS AXEL-ROD	BLZ. 320—322
FIDEL (MET TEEKENINGEN VAN A. M. LUYT), (VERVOLG), DOOR T. N.	BLZ. 322—323
IN HET RIJK DER STILTE (ONDER HET IJSDAK), DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (4)	BLZ. 324
AMSTERDAMSCH E STRAATKIEKJES, HOLLANDS ZEEBANKET (ILL.)	BLZ. 324

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

GALATEA EN HANS BRIL

27)

DOOR JAN WALCH

DE voorbereiding tot haar groote uitvoering riep haar echter telkens uit haar droefgeestige overpeinzingen vandaan. Die haar geest evenwel nooit geheel ontruimden. Als een donkere achtergrond bleef daar. Zij was het zich ternauwernood bewuste, voelde alleen, hoe de teederheid van haar luchtig-schoone verbeeldingen een vreemde verandering onderging. Het waren vooral de volkomen blijde herinneringen aan Arkadia, aan de lichte nymfenreien, die de aarde van bosch en beek, hun eigen aarde, die zij waren en vertegenwoordigden, welke haar hadden geïnspireerd. Nu veranderde allengs in haar gevoel en haar vizioenen de verhouding van de aarde en de lichte geestgestalten die haar betraden en overzweefden. De aarde werd donkerder; en lichter, minder aan aarde verwant, onwerkelijker, zwierde daarlangs het blanke licht der reine aanstrijking. En de duisternis rees. Zij besefte: wilde zij het leven beelden, zooals zij het thans, na elken in smart doorledenen nacht gevoelde, dan moest zij de duisterheid en de hardheid der aarde doen rijzen, tot een belemmering van het licht; dat bij wijlen onzichtbaar werd. In een wilden wellust van pijn vergrootschte en versomberde zij de schema's harer tafereelen, en de danseresjes, wier spel allengs van langzamer en smartelijker bewegingen, van standen van weemoed en arm-rekkend verlangen werd doorweven, verwonderden zich over de wijze waarop deze instudeering allengs zich verdiepte, en ze schreven dat toe aan Galatea's geniaal-wijze methode, en spraken daarover eerbiedige woorden van bewondering en lof, ook tot haar leermeesteres, maar die keek dan mijmerend vóór zich uit, met de stille oogen eener willoos gedreven ziel. Tot zij, bij de zachte herhaling van lof, tot zich zelve kwam, en, voelende de tegenstelling van wat haar werd toegeschreven en wat er werkelijk met haar gebeurde, vreem-

delijk hard glimlachte, energiek het hoofd schudde, maar zwijgen bleef. En als zij dan haar vriendinnetje de hand reikte ten afscheid, was er een zachte weemoed in haar oogen

* * *

Zóó vermenschelijkte Galatea, menschelijkerwijs voelende de splijting tusschen hemel en aarde, tusschen het niet aanwezige ideaal en het vertraagde leven. „De mysteriën van Eleusis"; „U moest het Christus-mysterie eens in beeld brengen" . . . De verwantschap van haar werk met dit mysterie, met *het* mysterie, voor enkele weken al even gevoeld, en door de opmerking van een onbekende stem geïllustreerd, erkende zij nu plotseling. Niet als een verworvenheid, maar als een innerlijke waarheid, de innerlijke waarheid van . . . de nymf Galatea? Neen, neen, van die Gally, die zij geworden was, had moeten worden in deze verworden wereld, na haar leed om Hans. En het vreemde was, dat dit anders-woorden-door-leed eigenlijk géén leed was, eer een diepere, schoonere vreugde, een vreugde van weemoed en dieper erkennen. Bewustzijn . . . Dat bewustzijn, waarvan de Engel, onttheoloogd, gesproken had, toen hij de oude mythen der menschheid tot haar bracht. De oude mythe van zonde en leed en liefde. Wonder, wonder! Had zij die mythe nu niet zelf doorleefd?

* * *

Kerstmis' nadering was voelbaar; in het roodig winkellicht dat de donkere kille dagen flets doorgloeide en de stad tot een vertrouwelijke kamer maakte. De studenten hadden al kerstvacantie, de schoolkinderen voorvoelden de vele warm-feestelijke lamplicht-pretjes van de komende weken. De tooneelgezelschappen kondigden kindervoorstellingen aan, en vader en moeder logeerpartijtjes van vriendjes en vriendinnetjes, neefjes en nichtjes. En, dat was ook al iets bijzonders, en iets voor ouders en kinderen: op 15 December zou er, voorpost en begin van de weken der zonnende, een eigenaardige uitvoering plaats hebben in den grooten schouwburg. „Dans" stond er op de biljetten, die deze aankondigden:

D A N S

onder leiding van Gally Brill.

Dat was erg simpel, en de gewiekste lieden die dergelijke biljetten opmaken voor den druk, *reclame*-biljetten immers, en die gewoon zijn van die niet minder gewiekste zakenlieden, die „tooneelleider" heeten, tegenover zich te vinden, zeiden, verbaasd, tegen Gally, dat dit toch heusch *te* simpel was. En toen was Gally verbaasd, en vroeg wat er dan nog meer op moest. Want eigenlijk was die tweede regel ook al een toevoegsel van den reclame-man . . . De datum stond er al boven: 15 December 1928. Nu, als 't biljet „gevuld" moest worden, dan kon je dat ook er onder zetten, hè!

„Dans" op 15 December 1928. „'s Avonds te acht uur". En dan met kleine lettertjes de prijzen en . . . „Nu ja, dat natuurlijk", zei de nu langzamerhand geamuseerde reclame-man: maar . . . de namen van degenen die meedoen, en een korte opgave van wat er gedanst zal worden, en bijvoorbeeld iets over de leveranciers van de kostuums. . . „Daar is niets over te melden, die hebben we allemaal zelf gemaakt, en die zijn ook heel eenvoudig", zei Gally. „Allemaal zelf gemaakt??" deed de reclame-man verbaasd. „Al die . . . die jongedames uit de eerste standen?" — Want hij wist van Gally's opgang; en dat zij plotseling „in de mode" was. Gally knikte rustig toestemmend. „Maar dan zou 't toch juist aardig zijn, *dat* erbij . . ." Plotseling vertraagde zijn stem, hij trok de oogen samen als een mensch of een poes die iets verrassend lichts ontwaart, loerde van onder-uit naar de onbevangen Galatea op, en zei met rustige, waardeerende solidariteit:

„Verdorie, ik geloof dat u gelijk hebt. Laten we er niets meer op zetten".

Gally knikte even, wat beteekende dat het dan daarmee afgedaan en in orde was. Een houding van aristocratische soberheid, die den ander nog meer bewondering inboezemde. Dát was een vrouw die wist wat reclame is! Ja, nee — dat was werkelijk een pracht-idee. 'n Beetje gewaagd, maar reuze! Dat is je publiek aanpakken! Altijd, in alle opzichten, met heel groote en groote en half-groote en gewone en kleine te trekken is, — ineens *niets* op zoo'n biljet zetten. Dat dan natuurlijk door z'n vele „wit" bijzonder de aandacht trekt. . . „Laat haar maar loopen, die juffrouw Brill" — Achteraf

had zij gelijk. O zoo. Het was de waardeering die Candida's vader voor zijn schoonzoon heeft, en even oprecht.

Inderdaad, het effect van deze annonce was, in verschillende nuance, groot. Dat idee „wars van reclame". Ook bij de leerlingen en bij de ouders der leerlingen van Gally. Bij de upper thousand van Amsterdam. Die leerlingen, die — en dat waren er vele — door den tooverstaf van Gally's geest waren aangeraakt, voelden, als zij-zelve, dat 't zoo moest, zóó alleen kon, en niet anders. En in den familiekring sprak niemand dat tegen, ook niet de deftige pa's, die veelal deftige kooplieden waren, en op een met den reclame-man verwante wijze „voornamen stijl" wisten te waardeeren. Gally was in de mode, een chique mode, zoo iets als Montessori en theosofie en Mengelberg, en ook aan de courant, waar men voor de belangstellingen van diverse publieken een fijnen beroepsneus heeft, had men deze uitvoering als „een belangrijke gebeurtenis" in de gaten. Waarvan „werk" gemaakt moest worden. Dat doet men vooral, door een interview-met-foto's vooraf, en zoo werd dan die journalist, die al meer speciaal met de familie Bril in aanraking was gekomen, erop afgestuurd. Hij belde op, vroeg — op den eerbiedig-familiaren toon van iemand wiens voorstel toch in elk geval ook een niet geringe en dus zeer te waardeeren „reclame", beteekent —, of hij juffrouw Bril eens mocht komen spreken nu ja, natuurlijk, een interview, en Het was hetzelfde verschijnsel als bij den anderen reclame-man, dien van de aanplakbiljetten: ook zijn stem verstomde voor de blanke kalmte, den zoo heelemaal niet begeerig-erop-ingaanden stemtoon van Galatea. En dus hield hij — die toch altijd nog wel over eenige meerdere beschaving beschikte dan de man van de biljetten — voor 't oogenblik de toezegging nog binnen, dat ze dan ook meteen even konden afspreken omtrent foto's-voor-de-krant, die het vraaggesprek konden illustreren Wat één van de royaalste publiciteits-aanbiedingen is, die een krant kan doen; — maar dan moet je toch ook bij de andere partij een beetje dankbare ontvankelijkheid voelen.

In elk geval, het interview had plaats, vier dagen vóór de uitvoering. Maar het leverde niet zooveel groote ideeën, zelfs niet zooveel groote woorden op, als de krantenman had verwacht. Eigenlijk was het erg moeilijk, er iets van te maken, dat eenigszins in overeenstemming was met de groote verwachtingen, die hij — en in zoo voorname kringen — omtrent deze bijzondere gebeurtenis wist. En het wás toch werkelijk bijzonder ook, dat voelde hij wel, er was in die beide Brillen iets heel eigenaardigs, iets diepen vreemd-indrukwekkends. Dat had hij bij den broer, den professor, ook dadelijk gevoeld, en toen die dan ook nadien werkelijk zoo'n groot man was gebleken, had hij zich er niet weinig op laten voorstaan, dát hij dat dadelijk gevoeld had. Nu ja, maar al was je nu „bijzonder", dat was toch geen reden om zoo'n laatdunkende, nee, dat was 't nu niet bepaald, maar dan toch: zoo'n quasi-onverschillige houding aan te nemen en zoo woordschaarsch te zijn over wat er „vertoond" zou worden. Wat steeg 't den lui toch gauw naar den kop! Met, of zeg maar gerust: *vooral* door de hulp van de krant, kregen ze hun reputatie, en dan namen ze dadelijk een air aan! Je kon „bijzonder" zijn zooveel je wou, als de krant je niet verkoos te helpen, bleek daar niets van, en wat had je dan nog aan al je „bijzonder"-heid? ! Hij wóú helpen, hij kwam om te helpen, maar als ze zóó deed, kreeg je zin om weg te loopen en er 'n interview in sneer-toon van te maken. Als er geen concurrentie was in 't krantenbedrijf, en als zijn krant er niet zoo graag in wou komen bij de upper-ten-met-z'n-malle-modegrillen, had hij 't zeker gedaan. Enfin, je moest nog afwachten, hoe 't liep; dit was per slot van rekening de eerste openbare demonstratie, 't was eigenlijk ge-váárlijk, bij voorbaat ál te enthousiast te zijn.

Enfin, hij had na 'n drie kwartier 'n paar notities, maar kon niet nalaten zijn teleurgestelde verwachting te uiten. Hij had toch wel op wat meer gehoopt, zei hij verwijtend, wat meer uiteenzetting van principes, wat meer bijzonderheden omtrent den „geestelijken" inhoud der te geven plastiek. Toen, tegenover die teleurstelling, scheen Galatea plotseling te ontdooien. Tot-nog-toe had ze zoo'n beetje droomerig, languissant, in haar armstoel geleund, nu kwam ze even overeind, leunende op haar rechterelleboog en met een amuseerden, eventjes goedhartig spottenden blik. „Maar m'n beste man", zei ze, met comische wanhoop — „je vraagt me meer, dan ik geven kan! Principes, heusch, ik heb ze niet! Ik heb ze nooit gehad! En de „geestelijke inhoud" van mijn

dansen? Ja", zei ze plots peinzend, „ze hebben er natuurlijk één, maar zie je, die is geworden onder 't werk. Die is. . . . gegróeid, terwijl er iets in mij groeide terwijl in mij groeide een gevoel over het leven En ik heb nooit gevraagd, nooit mezelf afgevraagd wát 't allemaal beteekende-in-woorden Neen, neen" — en plots merkte de ander, dat haar wanhoop en pijn *niet* meer „comisch" waren, maar een echt angstvol leed — „laat me asjeblieft niet met woorden moeten zeggen, wat het is Want ik kán het niet met woorden zeggen Als ik met woorden me uitdrukken kon, was ik schrijfster geworden, maar ik kan 't alleen doen met dansen! De diepste dingen, die 't alleen de moeite waard is te uiten, die kan ik alleen uiten met dansen, met al die eindelooze combinaties van figuren en van houdingen, eindeloos, eindeloos te nuanceeren. Neen, neen — ik sprék er *niet* over, dan bederf ik dan tast ik het gevoel aan, dan schend ik het het gevoel dat in me leeft, en dat ik buiten mij zóó alleen voelbaar kan maken".

Toen ze na deze woorden — zoekend en extatisch, haar blik naar een verte — gesproken had, keek ze weer vóór zich. En zag, dat de journalist zat te pennen. Hij schreef snel zijn zin af; dan zei hij met voldoening:

„Ziezoo. Nu heb ik toch wat van u gekregen! *Hier* kan ik wel wat van maken". En dat kon hij ook, want hij had nogal eens over het „zuiver picturale" hooren praten, dat dan niet alleen naar middel, maar ook naar wezen en uitwerking een totaal aparte artisticeit was, die bijvoorbeeld de woordkunst maar „in één punt raakte". En dat had hij wel niet kunnen navoelen, maar als abstractum, toch wel kunnen begrijpen. En daar had hij dus — wat hij trouwens, als journalist, moest — over kunnen schrijven. Men kan dat boosaardiglijk „praten als een blinde over de kleuren" noemen, maar als een blinde veel over kleuren heeft hooren praten door niet-blinden, en hij heeft een helder verstand, dan zal hij er wellicht althans *verrassend* over kunnen redeneeren.

En zoo schreef de journalist dan ook een pracht-bechouwing vooraf, een zwaar- en diep-zinnige studie van hem zelf, met eenige vlot-luchtige overgangen naar woorden van Galatea Bril. Er stond boven met groote letters: „De Nymf Galatea". Een vondst, die inderdaad verbaazend raak gevonden werd; maar waar Galatea even erg van schrok, toen ze 't zag staan. En daaronder, met iets kleinere letters: „Ik kan het niet met woorden zeggen, alleen met dans". Het deed even denken aan „Say it with flowers". En 't was even poëtisch. Jammer genoeg ontbraken de foto's bij het artikel; Galatea had een te grooten angst voor iedere vastlegging-bij-voorbaat. En in een nootje werd vermeld, dat Prof. Bril, die, behoefte hebbend aan een korte poeze rust, aan de Riviera vertoefde, naar Mej. Bril had meegedeeld, dezer dagen werd thuis verwacht, en vermoedelijk na de Kerstvacantie zijn colleges zou aanvangen.

Maar dat laatste kwam anders uit.

(Wordt vervolgd)

EEN NIEUWE WEDSTRIJD

KORTE VERHALEN

De foto-wedstrijd, door „BUITEN" uitgeschreven, heeft uitnemende resultaten opgeleverd, gelijk de lezers van „BUI-TEN" gedurende de afgelopen maanden hebben kunnen aanschouwen. Daarom meenen wij, dat een nieuwe wedstrijd de belangstelling van vele onzer lezers zal wekken. Ditmaal willen wij hen, die beter de pen (of schrijfmachine!) dan het fototoestel hanteeren, gelegenheid geven met elkaar te wedijveren in de kunst van het vertellen.

VOORWAARDEN

We vragen *korte* verhalen, liefst over een onderwerp dat in verband (min of mèer verwijderd) staat met „BUITEN", met het buitenleven.

De verhalen, die 800—1200 woorden mogen bevatten, moeten worden ingezonden vóór 1 September 1929 en geadresseerd worden aan de administratie van het weekblad „BUITEN", Rokin 74—76. Amsterdam. Op de enveloppe dient te worden vermeld: Wedstrijd „Korte Verhalen".

Iedere inzender mag slechts één verhaal insturen.

PRIJZEN

De be kroonde verhalen worden gehonoreerd, resp. met f 50.—, f 35.—, f 20.— en f 15.—, terwijl bovendien een aantal boeken als prijzen worden uitgelooft.

Voor verdere bijzonderheden zie men no. 20, 21, 22 en 23 van dezen jaargang.

Foto Theo de Veer

SAINT-JEANNET

Van een tocht in de „Alpes-Maritimes”

(Uit m'n reisdagboek)

Nice, 12 Juni 1928

ZIEDAAR mij dan zoo goed als klaar en gepakt om morgen, heel vroeg in den ochtend, voor een tijd aan 't zwerven weer eens te gaan. M'n ouden, trouwen rugzak, m'n veldflesch, m'n bergstok, m'n zonverkleurden sombrero, en een paar flink bespijkerde schoenen voor den marsch, alles heb ik thans eindelijk in orde bij elkaar, gereed voor het vertrek. En kijk, zoo resten mij dan nu toch nog enkele kalme avonduren. Vredige uren, die ik ditmaal eens in een zoet „far niente” wil doorbrengen. In een genotvol, lui niets-doen, vaag mijmerend wat over m'n voorgenomen reis. Of neen, laat ik het woord „reis” hier liever niet gebruiken dezen keer. Het zou werkelijk te voor-naam doen, al te deftig klinken. Immers, — is hetgeen 'k morgen ga beginnen niet eigenlijk maar een bescheiden zwerven, een fatsoenlijk vagebondereen? Een ietwat zigeunerachtig trekken, waarbij ik halt hou waar en wanneer mij dat zoo maar eens in den zin komt? Zoo ben ik dan van plan om met een rit in een derde-klasje van den nog immer allergeoeglijkst ouderwetschen „chemin de fer de la Provence”, — een „mignon joujou”, volgens Dominique Durandy, — m'n tocht aan te vangen. Waarbij ik, stel 'k mij voor, evenwel niet heel ver zal behoeven te gaan of ik vind reeds, ergens tusschen de bergen, een plekske naar m'n hart. Want zij moeten mooi zijn, de „Alpes-Maritimes”, werkelijk mooi zijn, en de dorpjes hier en daar moeten, hoor ik, er iets zéér eigens, iets „très couleur locale” nog hebben. Dus eerst dan een eind weegs met het voornoemde aartsvaderlijke treintje. Hetgeen mij toelijkt niet onaardig, ja misschien zelfs wel amusant te zullen zijn. En dan, . . . ah! en dan den zak op den rug en den stok in de hand, en te voet verder. Heerlijk onafhankelijk te voet verder, het groote, stille bergland in! . . .

Gattières, 15 Juni 1928

☞ Dus ligt Nice „la blanche” dan nu achter me, en zit ik

— eenige dagen reeds — hier in mooi, oud Gattières. In een ietwat Spaansch uitzierend dorp, hoog op den top van een beboschten heuvel. Gattières, . . . eerste halte op m'n tocht. Zonder ongeval — (want dat ons locomotiefje onderweg een ruime poos halsstarrig weigerde verder te gaan, mag, hoor ik, niet meetellen) — heeft het bewuste spoortreintje mij van de „Cité de voluptés et de parfums”, hier naar de rust en de stilte gebracht. En werkelijk, die rit was lang, lang niet onaardig. Evenmin als het verblijf in een der chocoladekleurige derde-klasjes mij er een momente maar is tegengevallen. Een reisgezelschap van pittoreske soldaten en zonnegebronsde „campagnards” met heel veel bagage, . . . een conducteur in een smoezelig uniformjasje en met 'n half opgerookte cigarette achter het oor, . . . een verlichting van onzen wagon — (met het oog op de talrijke tunnels) — door middel van enkele zeer primitieve olielampen nog, . . . aan ieder stationnetje een rijkelijk lang oponthoud, waarna veel gefluit van de locomotief in antwoord op het klagend trompetje van den treingleider, . . . waarlijk! dat alles beviel me wel. 't Had iets goedig naïefs, iets landelijk gemoedelijks, — iets antiëks nog, zou 'k bijna willen zeggen. Bij het vertrek uit Nice scheen, gelijk haast altoos in dit door de goden bevoorrechte land, vanuit een al puur turkooizen hemel het heerlijkste zonnetje dat zich maar denken laat. Enkele tunnels door, . . . en aldra kwam met het vroegmorgenkoeltje een geur van wilde bloemen en kruijg groen door de open vensters van onzen wagon. Wij waren buiten. Buiten midden de heuvels, waar tusschen sinaasappeltuinen en mat zilveren olijven, overal, overal het schallend geel van de brem nu plekte, en waar de plaatsjes zangerig welluidende namen hadden, als: „La Madeleine” en „Saint-Isidore” en „Lingostière”. Tot op het heuvelland de open vallei volgde, de „Vallée du Var”. Waar het weer heel anders mooi was, — meer ruw mooi. Waar over eene breede, oneffen bedding van grove kiezel en steenen snel de rivier stroomde, het war-

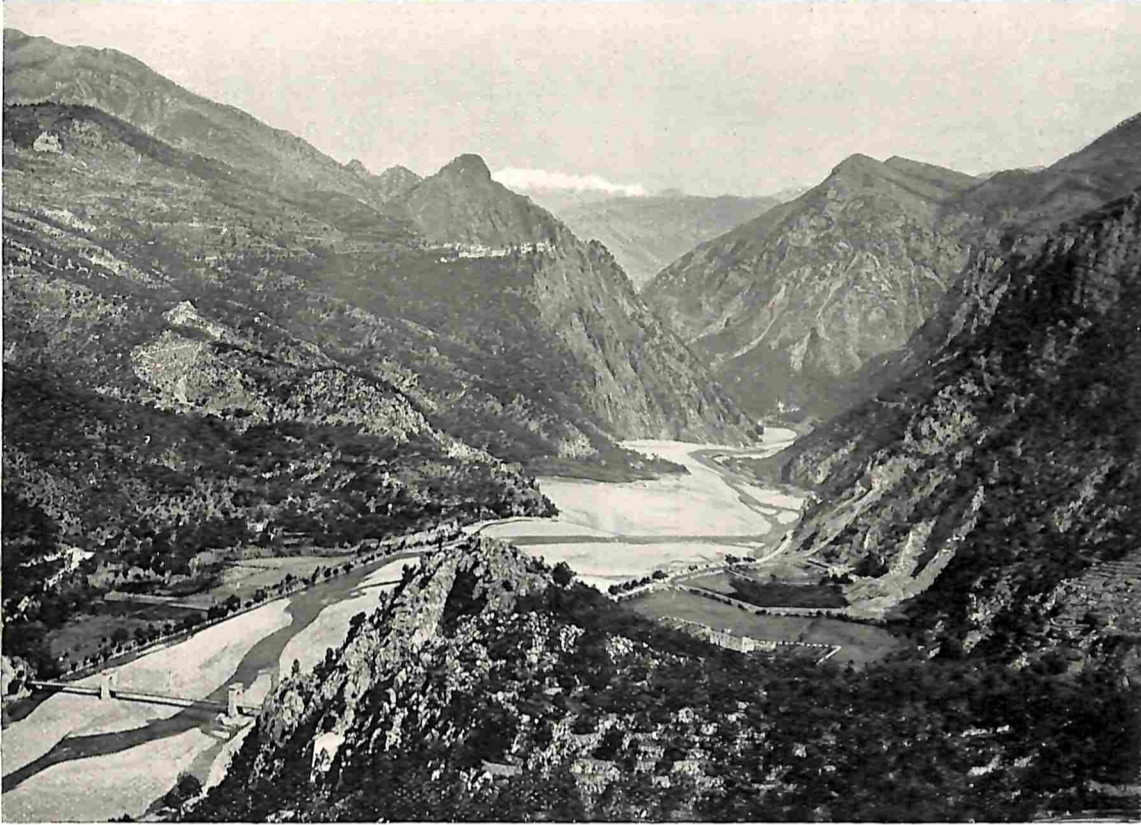

Foto Theo de Veer

DE „VALLÉE DU VAR”

relende water troebel nog door den sneeuwdooi in de bergen hoogerop, . . . waar tegen de naakte rotsen de wijn groeide, de koppige „vin de Bellet”, . . . maar waar dan toch óók weer, o heerlijk Zuiden!, hier en ginds tusschen den appel en den perzik, de fel roode bloem van den granaat laaide en naast den eucalyptus de prinselijke dadelpalm stond. Tot bij Colomars de „Var” werd overgestoken, de vallei werd verlaten, en het treintje me, na 'n tien minuten rijdens nog, aan het minuscule stationnetje hier van Gattières afzette. ☒ Ja, zooals Gattières daar op de kruin van een steilen, beboschten heuvel statig hoog boven de vallei ligt, heeft het met zijne witte en lichtgrijze en gele en bleekroze huisjes, zijne verschoten blauwe en groene en geelbruine zonblindende, zijne grauwe en bestorven roode daken, en zijn vierkanten kerktoren met kleinen, grijzen koepel werkelijk iets Spaansch. Iets van een dorp uit Guipuzcoa, of uit Andalusië. Alleen, — jammer! men hoort er niet zingen. Noch het zacht weemoedig tokkelen op de gitaar. O neen, een stil plaatsje is het hier, een plaatsje dat zelfs overdag niet anders vraagt dan rustig, vredigjes te dommelen, — te sluimeren en te droomen onder azuren hemel en zuidelijke zon. Nochtans heb ik me er tot heden geen moment nog verveeld. Ah neen! want daarvoor is het te mooi in het dorp, te heerlijk mooi er buiten, tusschen de nu bloeiende olijven en de „pinède” en den frisch groenen wijngaard. Te heerlijk mooi hier in de dichtbije bergen, van waaraf men altijd in de vallei nog weer ziet, met andere bergen weer aan den overkant en met heel in de verte, teer, wazig blauw, de Middellandsche Zee, — „ce ciel d'en bas”, zooals Alphonse Karr haar eens noemde.

Saint-Jeannet, 16 Juni 1928
☒ Dus ben ik dan nu in het land van de vroegere markiezen van Villeneuve-Tourrettes,

Foto Theo de Veer

CARROS

baronnen van Saint-Jeannet... In „lou país de li masca”, in „le pays des fées”, gelijk de streek hier nog immer genoemd wordt . . . Van Gattières uit ben ik na een tocht van 'n flink uur, — een delieuzen wandeling langs een eenzamen bergweg, deels gaande tusschen venerabele olijfgaarden, wingerdtuinen en eikenbosch, — vanochtend hier aangekomen. Dat wil zeggen: hier „beneden” aan den heuvel aangekomen. Waarna toch wel nog een stijf half-uurtje stevig klauteren over een rustiek, steil opgaand wegje van ronde, gladde stee- nen, — waarop 'k, tusschen twee haakjes, met m'n bespijkerde schoenen bijwijlen glee als op een pas gecireerden parketvloer, — noodig was om het dorp boven te bereiken. Het dorp en zijn fameuze rots „le „baou” de Saint-Jeannet” . . . Welnu, — ik kan niet anders zeggen dan dat, door wat ik hier zie, m'n acrobatische klimpartij in felle zon meer dan royaal beloond wordt. Want Saint-Jeannet is

mooi, weergaasch mooi. Zoo mooi, dat ik er werkelijk terstond wel zou willen wonen, er een pittoresk, oud huis zou willen hebben, begroeid, als de anderen, met een sappig groenen wingerd, en met in m'n tuin een koel schaduwend vijgeboom en sinaasappels en een paar statige, donkere cypressen. Ja! kijk, want hier ben ik dan toch nog weer in de zonnige Provence. In stille straatjes, dommelende in het straffe, gouden licht, — straatjes, waarvan enkele heel, heel even soms aan Tunis of aan Algiers doen denken, — met voor de vensters der meeste woningen zware, gebogen ijzeren traliën nog, en met groote, vaalgele zonnegordijnen voor de open deuren, en met kleine balkons schier overal, en geestige, steenen trapjes en gezellige terrasjes, en met . . . o! waar dorp van den Midi, uw geur van smeulend houtskoolvuur, gemengd hier en daar met het pittig aroom

van gefruite uitjes en van een snippertje knoflook, appetijtelijke odeur die me droomen doet van smakelijk kruidige schotels, van uwe succulente „plats du pays”. En dan de tuinen! . . . Die tuinen hier overal in het dorp, met hunne vele berceau's van frisch druivengroen, koele bladertunnels waarin, als de zomer niet „te” onbarmhartig droog is geweest, tegen einde November de tot ver in het buitenland befaamde „raisins d'hiver de Saint-Jeannet” in machtige, gulden trossen afhangen! . . . Die aardige tuinen overal, die, slechts afgesloten door wat simpel rasterwerk en een ruw houten hek, (in plaats van, zooals in de meeste zuidelijke dorpen, door blinde muurtjes en een strenge poort) hier tot in 't armste straatje u voor een lommerig plekje met bloemen en kleurige vruchten doen staan! . . . De voet in de wijngaarden, de glanzige, donkere oranjeboomen en de mat zilveren olijven, het hoofd in het starre hemelblauw, het robuuste, steenen lichaam op de wijze van eene sphinx in liggende houding, rijst vlak achter het dorp dan de „baou”, de zoo vermaarde rots van Saint-Jeannet. Een majestueuze, naakte klip van een wonderdelicaat grijs, met hier en daar een vlek teer goudbruin, en met op een enkele plaats, — als eene „tache de beauté”, — het pittig donker van 'n kleine toef somber groen. Een gigantesk brok barre steen dat, van ter zijde bezien, ja! merkwaardig veel van 'n door eeuwen van zon en regen verwerde sphinxfiguur heeft, terwijl het, van voren bekeken, weer meer den indruk maakt van een vreemden burcht hoog op eene rots gebouwd, of ook wel van een phantastisch, heel, heel antiek tempelgebouw, in Oosterschen nacht door 'n geheimzinnig maanlicht beschenen. „Baou”, . . . aan welks machtigen voet, vanaf Saint-Jeannet tot ver voorbij Vence, zacht golvend „lou país de li masca”, het „land der feeën” zich strekt, — het „feeënland”, waarin tusschen cypressen en stille olijvenhoven en glanzig groene sinaasappeltuinen roombblank

de Provençaalsche hoeven plekken, en in het voorjaar, op de velden, onder de jasmijn en de mimosa het discreet paars der violetten naast het rood van rozen en geraniums kleurt.

(Wordt vervolgd)

THÉO DE VEER

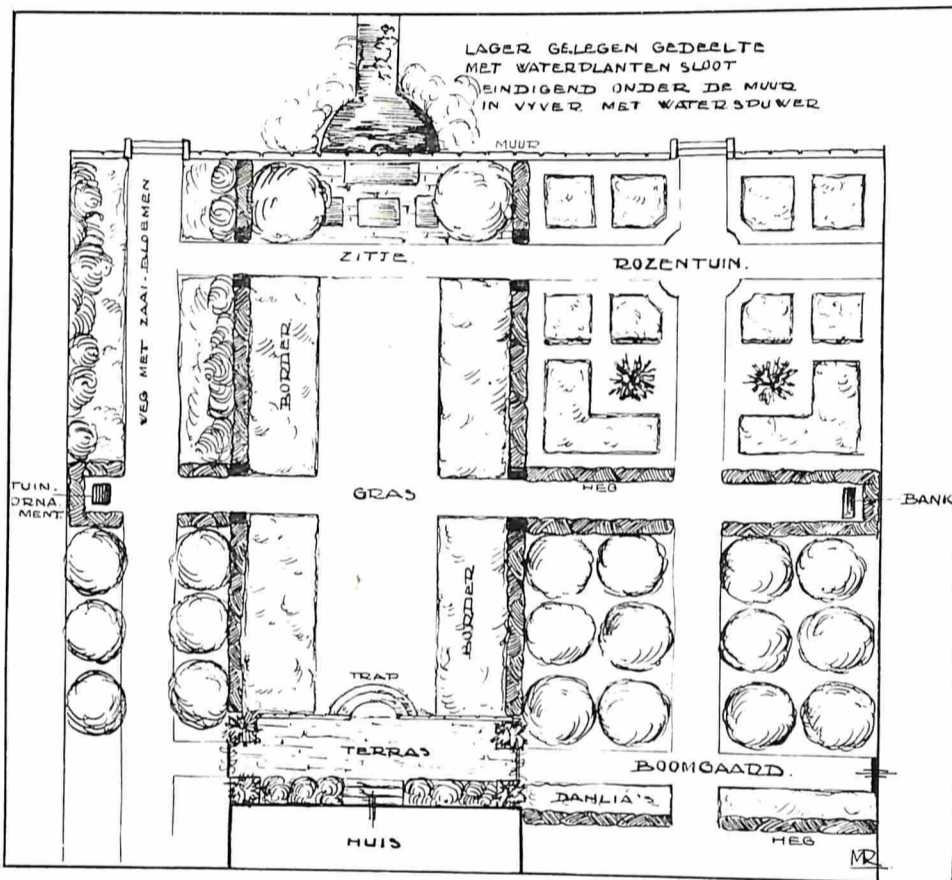
MIJN EIGEN TUIN

EEN belangrijk onderdeel bij het ontwerpen van een tuin, is zorg te dragen, dat deze niet met één blik te overzien is. Niets is vervelender dan een tuin die geen verrassingen, niets onverwachts te bieden heeft. Zelfs al is de tuin niet groot, dan kan toch al gauw een ingesloten hoekje gemaakt worden met behulp van heg of heesters. Heesters zijn belangrijk voor iederen tuin en wel v.n.l. als omsluiting. Besloten is een eerste vereischte. Een tuin, open liggend naar alle kanten geeft een gevoel van onrust en onafheid, evenals een schilderij zonder lijst. Het is natuurlijk zeer menschlievend het publiek vrij gezicht in den tuin te gunnen, maar deze is in hoofdzaak voor ons zelf om tot rust te komen en onze vrijheid te genieten. En zelfs al lag de tuin in een eenzame streek, dan nog is een goede omsluiting noodzakelijk, om rust te geven aan het oog. Maar dit omsluiten moet niet een dichte muur zijn van steen of groen, want inplaats van rust, zou dat een gevoel geven van opgeslotenheid en verveling. Met zorg moet deze

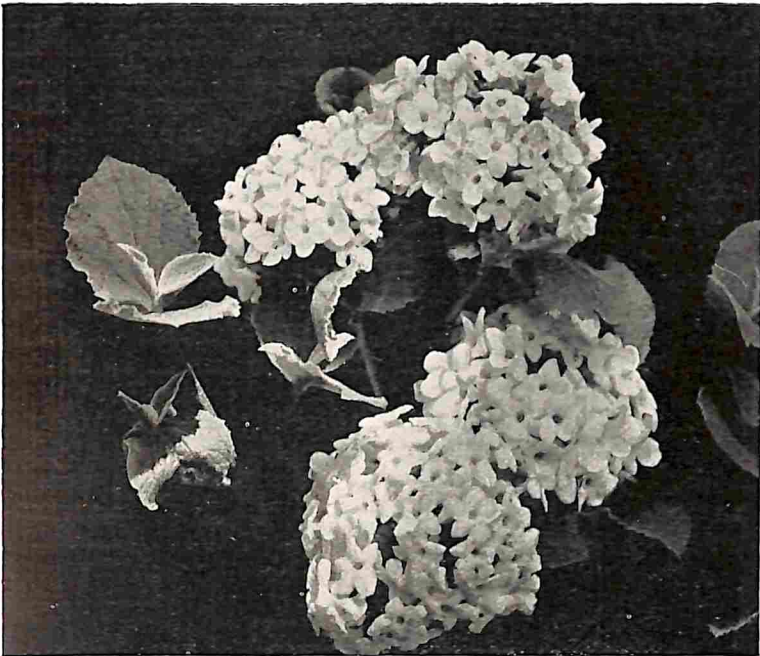
afscheiding dus samengesteld worden, hier en daar openingen latend voor een doorkijk. Waar de omgeving mooi is, moeten deze openingen natuurlijk zoo aangebracht worden dat van mooie vergezichten profijt getrokken wordt. Zoo wordt men vanzelf gelokt van het eene gedeelte van den tuin naar het andere, want het even zien van een uitzicht, lokt tot verdere onderzoekingstochten en ook komt een landschap mooier uit, gezien door een omlijsting van groen. Vele tuinen hebben helaas geen uitzicht, of alleen op een rij fabrieks-schoorsteenen of een afschuwelijke, doode gevel, van een buurhuis. In dat geval moeten boomen en heesters dienen tot bedekking van al wat leelijk is. Een hoge muur van steen of groen als afscheiding van een kleinen tuin, zal deze nog kleiner doen schijnen dan in werkelijkheid. Is de achtergrond niet te leelijk, dan doet men goed deze afscheiding wat lager te maken en vooral de lijn niet te strak te houden, omdat dit erg eentonig en vervelend werkt. Er kan meer leven en diepte in gebracht worden door verschil in hoogte en aan de uiteinden zwaardere groepen van hoogere boomen of heesters te planten en het middengedeelte wat lager te houden. Zoo ontstaat een ruimere indruk en de ongelijke

lijn geeft beweging en afwisseling. De grootte der groepen hangt natuurlijk af van de grootte van den tuin en alles moet in de eerste plaats goed van proportie zijn. Bloemheesters vormen een dichte afscheiding, die tevens een groote afwisseling van kleur geeft. De z.g.n. „dekheesters” zijn in de eerste plaats voor groote tuinen als afscheiding; sterke groeiers, die snel een dichte omheining vormen. Waar de heesters als omgeving en tevens achtergrond van de bloemen zeer belangrijk zijn, moet hun rangschikking niet verwaarloosd worden. Evenals van de vaste plantenborders moet van de heesterranden een ontwerp gemaakt worden, waarbij vooral de groeiwijze op den voorgrond treedt. Het aantal goede soorten is zeer

groot en de keuze dikwijls moeilijk. Tot de vroegbloeiende heesters behooren de Prunussen, o.a. Prunus cerasifera Pissardi en Pissardi nigra, met heel donker hout en blad en een grooten rijkdom van witte bloemen, die uitkomen vóór het blad en daardoor een Japanschen indruk geven tegen de stralend blauwe voorjaarslucht. Eenige dagen later komt Prunus virginiana uit met groen blad, een sterke heester, die zelfs vrij zware schaduw verdraagt en daarom wel gebruikt wordt als onderbeplanting onder boomen. In Juni bloeit Prunus Padus of Vogelkers, die een zoete, doordringende geur verspreidt en ook in het wild in ons land voorkomt. Een mooie hooggroeiende soort is nog Prunus serrulata Hisakura „kers”, met waarvan men veel getrokken takken ziet in de bloemenlanchier canadensis Botryapium „Krenteboompje”. Deze Eerde” bij Ommen. Het is een reis naar Ommen waard om dit te zien. Tegenover het Kasteel is een heel bosch van deze tot boomen uitgegroeide heesters. Een warme voorgrondgelopen, met niets dan deze zee van witte bloesems om me heen en een zacht blauwe voorjaarshemel er boven. Nooit heb ik zoo de uitbundigheid van het voorjaar gezien.

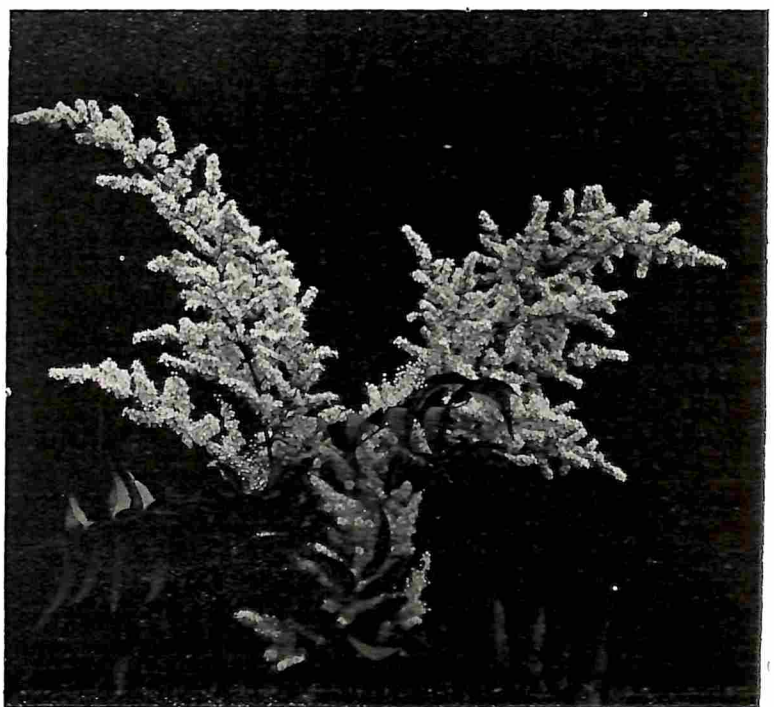
PLATTEGROND VOOR TUINAANLEG

VIBURNUM CARLESI, EEN LAAG, WELRIEKEND
HEESTERTJE

Van den weg loopt een breede oprijlaan naar het Oud-Hollandsche Kasteel. Aan weerszijden is een donker bosch en hier en daar steekt opeens een grillige bloesemtak over het pad heen, tot zelfs ver in het bosch een ijle bloesemrijkdom in de donkerte oplicht. Tot de vroege bloeiers behooren nog *Ribes sanguineum*, in licht en donker-rose varieteiten, die op vochtige voorjaarsdagen een doordringende, scherpe geur verspreiden, en *Forsythia* met gele bloemen, die uitkomen vóór het blad. Later komen de bekende heesters als *Seringen* en *Jasmijn*, *Gouden regen* en *Meidoorn*, *Pirus japonica* (*Chaenomaeles*) en *Malus* „*Sierappel*”, en vele anderen. Met de rangschikking van deze heesters moet de afwisseling gevonden worden door tusschen de bossige soorten opeens een hooge, ijlere groeier uit te laten steken, zooals verschillende *Malussoorten* of heesters op stam. Hiervoor leenen zich *Gouden Regen*, *Meidoorn*, (*Crataegus Carrieri*, wit, en de roode soort *C. oxyacantha Paul's Scarlet*). Nog later bloeien de verschillende *Spirea's*, een hooge, sterke heester. Een goede, hooge soort is *Douglasii*; de beste middelhooge varieteit is *Spirea Bumaldi Anthony Waterer*, die zeer lang en rijk bloeit met karmijnkleurige bloemschermen en die ongeveer 1 M. hoog wordt. Deze verdraagt ook eenige schaduw. Een lage, aardige soort is nog *Spirea Thunbergi*, een ijle, fijne groeier, die vroeg bloeit met witte bloemen. Het blad wordt mooi in den herfst. Het aantal goed bruikbare heesters is teveel om ze alle afzonderlijk te beschrijven, *Lijsterbessen*, *Vlier*, *Sneeuwbal*, *Wilg*, *Hydrangea* en *Kerria* zijn alom bekend. Met het rangschikken der soorten moet behalve op grootte en groeiwijze, ook gelet worden op kleur en niet alleen op de kleur der bloemen, maar ook op die van het blad. Bruinbladige heesters als *Prunus Pissadi nigra*, *Berberis vulgaris atropurpurea*, *Bruine Hazelaar* enz., brengen een goede afwisseling. Tusschen al dit bruin komt een grijsbladige heester als *Eleagnus multiflora edulis* „*Olijfwilg*” mooi uit en *Salix incana* „*Roze-marijnwilg*”. Bij bruin en grijs is zacht-geel het mooiste, zooals *Forsythia*, *Kerria*, *Genista tinctoria* en *Potentilla Friedrichseni*. Deze laatste zijn alle kleinerblijvende soorten en kunnen voor de hoogere geplant worden en vormen zoodoende een goede groep. Een andere aardige combinatie is de *Halfheester Buddleia*, met groote paarse bloemtrossen en *Colutea arborescens* met geel-bruine bloemen en mooi, fijn blad. Na de bloei krijgt de *Colutea* grappige hulsvormige vruchten, waarnaar hij „*blaasstruik*” wordt genoemd. Beide Heesters bloeien in Augustus. Heesters moeten daar geplant worden waar ze thuis hooren. Zoo zet men b.v. langs een waterkant *Populieren*, *Wilgen* „*Salix pendula*”, *Vlier* enz. In een omgeving waar veel dennen groeien, of in een heideachtige streek hooren boomen als *Berken* en *Lijsterbessen* thuis. Hiertusschen *Brem* in vele soorten als *Cytisus praecox alba* en *Cytisus scoparius* var. *Andreana* bruin-gevlekte *Brem*. Ook *Genista's* en *Ulex* of *Gaspeldoorn*. Bij deze beplanting hoort ook *Tamarix Odessana*, een ijle groeier, waarvan de takken in 't voorjaar dicht bezet zijn met kleine,

roze bloempjes, waarna het lichte groen uitkomt. Als omgeving van een rozentuintje zijn verschillende Wilde Rozen geschikt zooals *Rosa rugosa*, *Willmottaei*, *Moyesi* en vooral *Rubrifolia* met prachtig gekleurde bladen en stengels. Samen met deze is *Buddleia* mooi en *Desmodium penduliflorum*. Plant men hierbij nog een groep hooge eenigszins wilde *Struikrozen* zooals *Bergens Erfolg*, *Lavandel* en *Witte Lelies*, dan is een goed geheel ontstaan. Een niet onbelangrijke factor bij de bladverliezende heesters is hoe ze verkleuren in den herfst en welke bessen of vruchten ze krijgen. In het voorjaar, als er nog bijna geen bloemen zijn, geven de heesters hun kleuren. In den zomer dienen ze als afscheiding en achtergrond voor de bloemen, om opeens in het najaar met hun felle tinten weer naar voren te treden. De meeste soorten krijgen najaarskleuren zooals alle *Cornussen*, waartegen *Asters* dan bijzonder mooi uitkomen. De takken zijn donkerrood en het blad wordt goudgeel. Het paars der *Asters* komt hier mooi tegen uit. Ook de *Berberissen*, zoowel de *vulgaris* als de fijnere *Berberis polyantha* en de lage *Wilsoni* krijgen behalve hun vruchten mooie tinten van blad. Ook *Stephanandra Tanake*, *Amorpha fruticosa*, *Malus* en vele andere verkleuren sterk. Andere soorten vallen daarentegen op in de eerste plaats om hun vruchten. *Berberissen* krijgen mooie roode bessen. *Pyrus japonica* groote gele vruchten, „*kwee*” genaamd. *Symphoricarpus racemosus* „*sneeuwbes*”, een groote hoeveelheid helder witte vruchten, waardoor de fijne takken zwaar naar beneden hangen. Ook *Eleagnus* krijgt bessen en mooie najaarstinten en de *Rozebottels*, vooral van *Rosa rugosa* niet te vergeten. *Lijsterbes*, *Malus*, *Prunus*, *Amalanchier*, *Lonicera* of „*Kamperfoelie*”, *Hippophaea* of „*Duindoorn*”, *Pyracantha Lalandi* of „*Vuurdoorn*”, *Evonymus* of „*Kardinaalsmuts*”, alle vallen op door hun mooie vruchten. Een enkele soort die bijzondere aandacht verdient is *Malus Elyi*, een hooggroeiende *Sierappel* met bruin blad en rose bloemen, die in het najaar zeer groote donkerrood gekleurde vruchten krijgt. Nog een mooie, slechts weinig bekende heester, is *Viburnum Carlesii*, in het voorjaar bloeiend met witte bloemschermen en kleinblijvend. Eén plant is in staat den geheelen tuin met zijn doordringend zoete geur te vervullen. Ook deze *Viburnum* krijgt mooie Herfstkleuren. Behalve de bladverliezende heesters bestaat er ook nog een groote groep van groenblijvende. Deze zijn vooral 's winters van het grootste belang. Als alles kaal en troosteloos is, zijn het de groenblijvende heesters en de *Coniferen* die nog afwisseling geven. Enkele soorten worden hooge en dichte struiken en zijn daarom als afscheiding belangrijk, zooals *Ilex* „*hulst*” en *Laurierkers*. Deze laatste bevriest echter vaak in strenge winters. *Coniferen* vormen ook mooie groepen, maar moeten nooit met heesters doorelkaar geplant worden. Ook *Rhododendrons* groeien soms uit tot *Meters* hooge bosschen, maar zijn mooier groepsgewijze in groote tuinen, dan als een rechte afscheiding. Een fout is, dat men in kleine tuinen vaak *Rhododendrons* ziet en liefst één plant alleen.

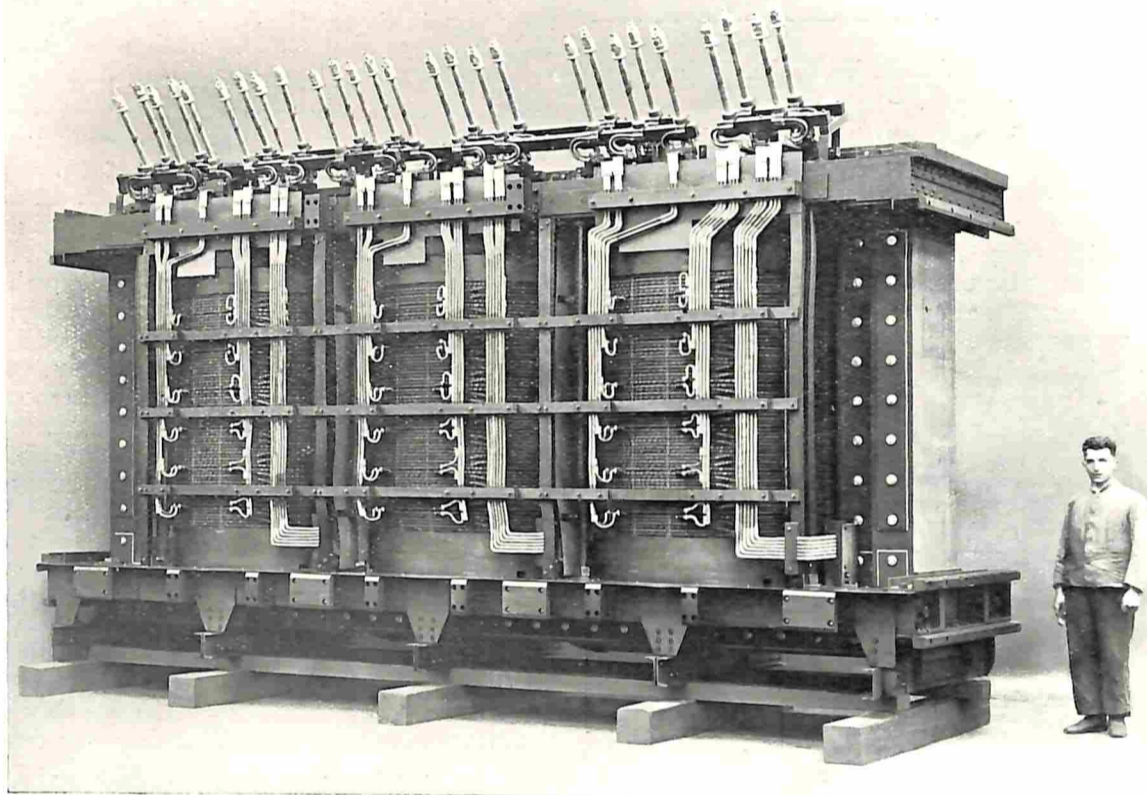
SORBARIA LIND LEYANA, EEN ZOMERBLOEIENDE,
SPIRAEA-ACHTIGE HEESTER

Ten eerste is een Rhododendron alleen mooi in een groep; bovendien groeit een vrijstaande plant nooit goed. Alleen dan, wanneer de bladen der verschillende planten elkaar raken, zullen ze welig groeien. Daardoor komt het dat men in stadstuinen zoo vaak zulke armzalige exemplaren ziet. Men komt hiertoe, omdat de Rhododendrons een sterke, schaduwverdragende plant is. Voor een kleine stadstuin zijn ze echter meestal te grof en ruimte voor een flinke groep is er niet. Er zijn zooveel groenblijvende heesters die hier beter geschikt zijn. Welig groeiende planten kan men in een tochtig tuintje, waar nooit zon komt niet verwachten, maar met wat moeite zijn toch wel betere resultaten te verkrijgen dan men meestal ziet. ☞ In een vochtigen tuin is drainage een eerste vereischte en dan de bemesting. ☞ Een mooie heester voor een stadstuin is *Cotoneaster*. Hiervan bestaan vele variëteiten. Tot de hooge soorten behoort *C. Simonsi*, een stijve, rechtop groeiende variëteit met roode bessen. Deze leent zich heel goed om als heg geknipt te worden. Ook dan komen in het najaar de bessen. Men kan deze heg hoog of laag knippen en deze vormt een bijzonder aardige afscheiding. ☞ *Cotoneaster applanata* is een hooggroeiende soort met mooi hangende takken en ook een grooten rijkdom van bessen. Geheel bladhoudend zijn ze in ons land niet, maar wel blijven de bessen eraan tot diep in den winter, als ze tenminste niet door de vogels opgegeten worden, wat nog wel eens gebeurt als er sneeuwvalt en de vogels moeilijk voedsel kunnen vinden. ☞ Tot

de lagere *Cotoneaster*soorten behooren *C. microphylla* met een klein grijs blaadje, *Nan Shan* met mooie gebogen takken, die het blad echter geheel laten vallen, terwijl *microphylla* groenblijvend is, en *Horizontalis*, die waaivormig uitgroeit en zich daarom bijzonder goed leent om tegen een muur te groeien, b.v. onder een raam, waar geen plaats is voor een hogere klimplant, of om een leelijk rooster te bedekken. ☞ Een andere groenblijvende heester is *Berberis stenophylla*, zeker een der mooiste, met donkergroene, glanzende blaadjes en in het voorjaar bleekgele klokjes. Bij strenge winters bevriest ze wel eens en daarom is het aan te raden te dekken met een zak of stuk kleed op wat stokken, die rondom de plant zijn aangebracht. ☞ Ditzelfde geldt voor *Lonicera nitida*, een aardige, fijne, laagblijvende heester van ongeveer 70 c.M. hoog. ☞ Een groot voordeel van deze heester is dat ze vrij veel schaduw verdraagt, evenals *Mahonia aquifolium*, in 't voorjaar bloeiend met helder gele bloemen, terwijl ze later groote blauwe vruchten krijgt. ☞ *Pernettya speciosa* is een bijzonder aardig, groenblijvend heestertje met groote witte, roode of rose vruchten. Verder *Skimmia* en *Kalmia*, beide met roode bessen. Ook *Andromeda's* verdragen schaduw. *Andromeda floribunda* bloeit reeds zeer vroeg, in Maart, met witte bloemen. Andere goede variëteiten zijn *A. speciosa* en *A. pulverulenta*. Met deze kleinblijvende heesters kunnen heel aardige groepen worden samengesteld, die vooral voor kleine tuinen groote waarden hebben, daar ze het geheele jaar door mooi zijn, al geven ze dan ook geen uitbundige kleurenweelde. Hoekjes, dicht bij huis, waar-

op men ook 's winters het uitzicht heeft, kunnen met deze groenblijvende planten gevuld worden. Een vroegbloeiende groep krijgt men b.v. met *Andromeda floribunda*, *Rhododendron praecox*, *Daphne mezereum* of „Peperboompje”, *Rhododendron fastigiatum*, enz. Hiertusschen plant men een flinke groep *Erica herbacea carnea*, of *Erica Vivelli* met *Helleborus „Kerstroos”*, *Megasea (Bergenia) Primula rosea grfl.*, en de iets later bloeiende *Aubrietia's*, *Arabis alpina*, *Anemone Pulsatilla* en *Anemona nemorosa*, *Viola gracilis*, *Adonis*, en *Pulmonaria* of Longkruid. Maakt men van deze planten een goede groepeerings op een beschut, zonnig plaatsje, dan kan men soms vanaf Maart van de harmonieerende kleuren genieten. ☞ Als omlijsting kan men inplaats van bloemheesters ook hagen gebruiken. Hagen geven het streng architectonische van den tuin aan en zijn onmisbaar om de indeeling of een bepaalde lijn te accentueeren. Ze moeten dus steeds goed verzorgd en geknipt worden. Bovendien vormen ze een goeden achtergrond voor vaste plantenborders, rustiger dan heesters in hun verschillende soorten. ☞ De mooiste

achtergrond vormt *Taxis baccata*, heel donkergroen. Deze is echter vrij kostbaar en wordt daarom wel vervangen door *Thuja* en *Chamaecyparis*. Hiervan is het groen lichter van kleur, meer geelgroen, terwijl de *Taxis* donkerblauwgroen is. Een veel goedkoopere heg vormt *Liguster*, die vrij snel groeit, goed geknipt kan worden, maar in strenge winters zijn blad verliest. Ook *Cotoneaster Simonsi*, *Lonicera nitida* en *Rosa rubiginosa* worden als heggen geplant en geknipt. MIEN RUYS

EEN GEWELDIGE DRAAISTROOM-TRANSFORMATOR

rubiginosa worden als heggen geplant en geknipt.

ELECTRO-GIGANTEN

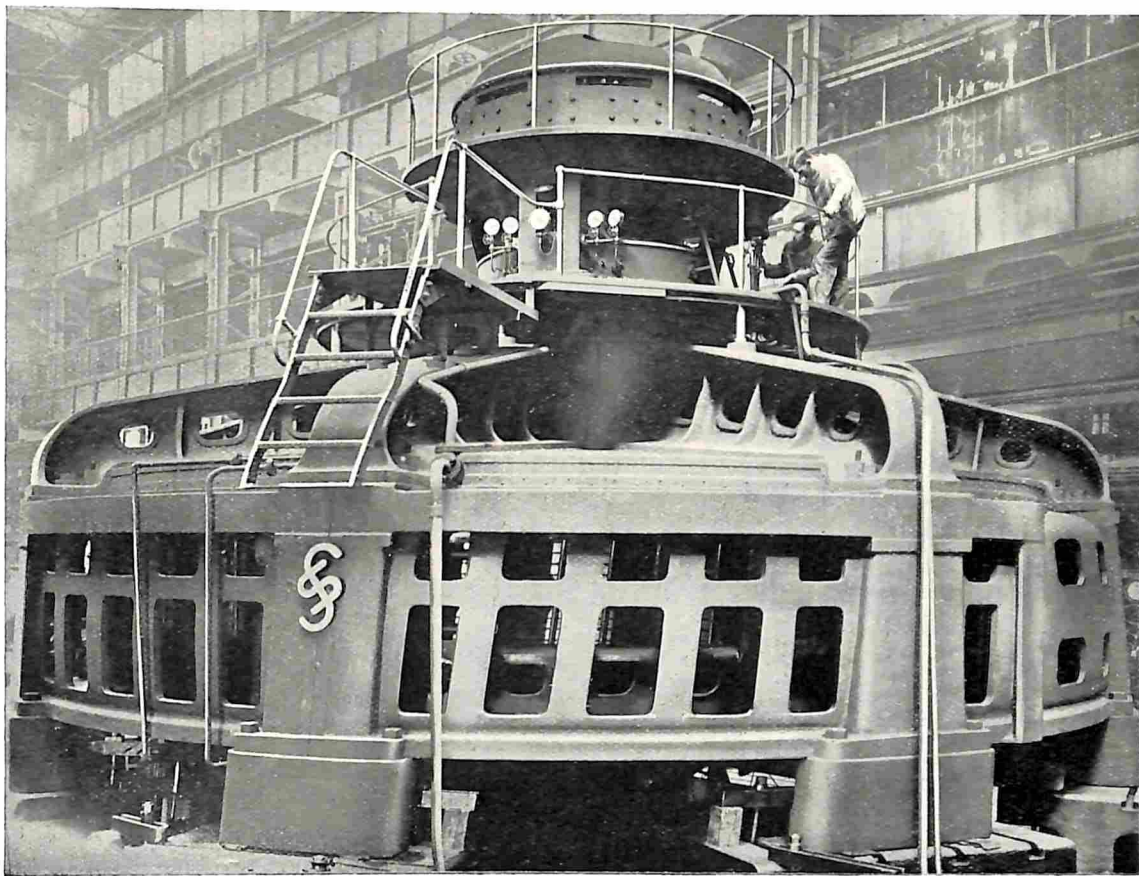
MACHINES hebben het mensdom rijk gemaakt, maar niet gelukkig. De eeuw van den stoom en de kolen schiep de massaproductie van onze beschaving. Het nu aanbreekende tijdperk van algeheele electriseering van de wereld brengt niet alleen schoone producten voort, maar heft den arbeid zelf buiten het bereik van roet, vuiligheid en hitte, maakt ze dragelijk, zelfs aangenaam. Om eens een paar voorbeelden te noemen: Vroeger had men honderden drijfriemen in de weverijen, die allen iedere weefstoel door een eigen electromotor gedreven, wiens tandrad-overbrenger volkomen ingekapseld en dus ongevaarlijk is. In het Ruhrgebied is de bediening der hoogovens een der zwaarste werken, die beschaafde menschen moeten leveren. Met behulp van de electriciteit bewerkt men in Zweden ijzererts tot het fijnste edelstaal, terwijl het de daarbij werkzame arbeiders weinig vermoeit. ☞ Electriseering beteekent geenszins het einde van de zwarte kolen en den stoom. Integendeel. Nooit kunnen de waterkrachten, de „witte kolen”, de energiebehoefte der menschen volkomen dekken — met uitzondering van enkele landen. (Zwitserland, Beyeren, Zweden, Noorwegen). Ook is de uit waterkracht te winnen electriciteit geenszins goedkoper dan de uit kolen opgewekte,

zoals we later zullen zien; immers de afschrijving der zeer dure stuwdammen en bouwwerken bij waterkrachtwerken is dikwijls duurder — dan de kosten van het kolenverbruik in een modern warmtekrachtwerk. In de nieuwste inrichtingen beantwoordt aan één kilowattuur maar eens eventjes 600 gr. goede steenkolen! Door de electriseering worden de kolen in een edeler vorm — dien van den stoom overgebracht. Dit probleem lossen de „Electro-Giganten” op. Geweldige stoomturbines van den meest gewaagden bouw drijven de eveneens reusachtige generatoren (dynamo's, stroomopwekkers). Met een overdruk van 30 tot 40 atmosferen stroomt de ongeveer 400 graden warme stoom uit den ketel op de turbineschoepen. Hij stroomt niet weg, nadat hij voor de eerste maal getransformeerd is, zoals dat in het begin van de stoommachinetechniek gebeurde, maar moet telkens weer opnieuw arbeid verrichten. Drie tot viermaal geeselt zijn spanning de turbineschoepen. Maar ook dan laat men hem nog niet nutteloos loopen — de getransformeerde damp is nog warm genoeg om voor vele doeleinden gebruikt te kunnen worden; hetzij voor industriële droogprocessen, of als centrale verwarming van een paar blokken huizen en in den modernsten vorm: als afstandsverwarming van heele nederzettingen en woonkwartieren. Het is dan ook geen wonder, dat de stroom in groote inrichtingen als Klingenberg, Golpa, Essen-Knap sack, Goldenberg/Köln, Mannheim, enz. buitengewoon goedkoop verkregen wordt. De kosten van

een kilowattuur bedragen slechts 1,5 tot 2 pfennige. De afval der kolen, die anders niet gebruikt wordt, wordt hier door het stoken van poederkool in den edelsten vorm van energie — de electriciteit, omgezet. Maar nu komen we op het eenige en helaas zeer groote zwakke punt van de elektrische energie. Ze laat zich niet zoo makkelijk opzamelen als gas en kolen en heeft veel grootere en kostbaarder inrichtingen noodig: bovengrondhoogspanningsleidingen en omvormstations („Abspannwerke”), ☒ Toch is de techniek zoover vooruitgegaan, dat de door een draad snellende energie op afstanden tot aan 1000 kilometer de concurrentie met de door den trein verzonden kolen uit kan houden. De geschiktheid van gas, om te concurreren op een afstand, ligt bij ongeveer 300 kilometer, en afgezien van alle andere bekende nadeelen van het gas toonen de talrijke ongelukken door een lek in een buis en de rampen bij den bouw der Duitse afstandgasleidingen, dat we hier een vorm van energie voor ons hebben, die zeer beslist niet van belang zal zijn in de toekomst. Men heeft aan den anderen kant met de omzetting van afvalgassen door groote gasmachines in electriciteit goede ervaringen gedaan en in dergelijke inrichtingen al voor 1,8 pf. een kilowattuur verkregen. ☒ De spitsbelasting! Een begrip, onduidelijk voor buitenstaanders — en toch een van de hoofdredenen, waardoor de particuliere stroomverbruikers voor het branden der elektrische lampen meestal 45pf. en meer per kilowattuur betalen moeten. Voor diezelfde kilowattuur, wier eigenlijke

opwekking, zoals we zagen slechts 2 pf. kost! ☒ Het is het dure en tegenwoordig niet tenvolle benutte verdeelings- en afvoer-apparaat, dat den stroom zoo kostbaar voor den kleinafnemer maakt. (Uitgezonderd enkele kleinere steden, die tarieven in overeenstemming met den tijd hebben, en dat wel in de eerste plaats Amsterdam). ☒ Op bepaalde tijden — vooral tusschen 16 en 22 uur 's winters — wordt er veel meer stroom verbruikt dan gewoonlijk. Alle inrichtingen, machines, enz. moeten hierop berekend zijn — de interest moet betaald worden en ze moeten geamortiseerd worden — terwijl ze voor de rest van den tijd van geen waarde zijn. Wanneer echter een groot aantal verschillende stroomverbruikers door krachtwerken, die door „Sammelschienen” verbonden zijn, zijn aangesloten, dan wordt de spitsbelasting daardoor verminderd. Van het grootste belang is de electriseering van het verkeerswezen en de benutting van den nachtstroom voor warmwaterreservoirs, spaarkachels, zoals men ze in Zweden gebruikt, en allerlei soorten ovens. Daardoor wordt het stroomverbruik gelijkmatiger en de stroom zoo goed-

koop, dat men hem overdag voor den prijs, dien hij waard is, kan leveren, waardoor een elektrisch koken mogelijk wordt gemaakt. Op enkele plaatsen is men reeds zoover, zoals in Zürich en Davos, in Oslo en de Noorsche provincie, in vele plaatsjes in Zweden, in enkele Canadeesche stadjes, hier en daar in Beyeren en in Amsterdam, dat den goedkoopsten stroomprijs ter wereld heeft. Niet onlangs dankt de electriciteit, maar omdat de electriciteit daar

EEN VERTICALE WISSELSTROOM-GENERATOR

uit kolen gewonnen wordt. Zooals men weet, kost de kilowattuur in Amsterdam — onverschillig voor welk doeleinde ze gebruikt wordt, overdag 5,6 pf. en 's nachts 3,5 pf. In de enkele Duitse steden, wier tarief bij benadering even gunstig is, zoals bijv. in Keulen betaalt men overdag 10 pf. per kilowattuur voor gewonen stroom, voor lichtstroom echter veel meer. Feitelijk konden de tarieven, die Amsterdam heeft, in alle groote steden van Europa ingevoerd worden, de electriciteit dient echter in haast alle gevallen als een bijzonder veel opbrengende indirecte belasting. Ook in Zwitserland. Hierop maken alleen Holland en Scandinavië een uitzondering. Het is vrijwel onmogelijk de werkelijke waarde van deze den vooruitgang der techniek remmende belasting vast te stellen, wegens de buitengewoon gecompliceerde elektrische tariefproblemen en belastingverdelingen. Gemeente, provincie en rijk hebben vooral in Duitschland voor meer dan 50 % belang bij bijna alle electriciteitswerken. ☒ Alle groote Zwitsersche spoorwegbanen van tegen de 1700 kilometer zijn tegenwoordig geëlectriseerd. De tijd, dien een sneltrein over zijn route doet, wordt hierdoor aanmerkelijk verkort, miljoenen voor de volkshuishouding uitgespaard, maar ook voor de spoorwegdirectie door de vermindering der reparatie's tengevolge van het wegvallen van de inwerking van rook en roet; om van de grotere aannemelijkheid voor de reizigers en het personeel nog maar niet eens te spreken. Streken met een druk verkeer, die van een dubbel spoor tot een vierdubbel spoor verbreed moeten worden,

kunnen nu een twee keer zoo groot aantal treinen beheerschen, door het vluggere aankomen en vertrekken, de grootere snelheid. Haast alle landen volgen in electriseering het voorbeeld van Zwitserland. In Duitschland heeft men reeds bijna 1200 kilometer van de spoorwegen geëlectriseerd. En eindelijk het zwarte schaap, de oude, vuile, berookte Berlijnsche stadspoor, die nog steeds de sporen draagt van den tijd 1875, waarin ze gebouwd is. ☼ Hoe belangrijk de door de electriseering van het verkeer in omloop gebrachte waarden zijn voor de maatschappij, blijkt al uit het feit, dat van de ruwe stof tot aan het voor het bedrijf geschikte rijtuig in een elektrische sneltreinlocomotief 100.000 werkuren zitten! ☼ Er was een tijd, toen de periode van den stoom nog maar in de kinderschoenen stond, dat de proefstoommachines duurder werkten dan paarden. ☼ . . . Wij leven in een tijd, waarin de electriciteit niet alleen de aangenaamste vorm van energie zal zijn, maar ook de goedkoopste . . . Het is tegenwoordig geen technisch probleem meer, maar slechts een maatschappelijk en organisatorisch. **BORIS AXELROD.**

FIDEL

(Vervolg)

INEENS was de geheele toestand veranderd. Het leek wel alsof door de dieren een electrisch waarschuwingsein heen ging. Alleen de meest nabije zagen den wolfs-hond, maar de vrees was ineens op alle anderen overgegaan. Wat eerst spel was geweest veranderde nu in uiterste noodzaak. Alle dieren hadden dit nieuwe dier vergezeld en er goedgehumerd krijgertje mee gespeeld. Het was groot en erg log en snorde en maakte vreemde geluiden, maar de dieren voelden dat 't hun niet vijandig was, en 't vermaakte hen in deze morgenuren om het ding voortdurend te omringen. Maar nu werd het loopen een noodzakelijkheid. Er dreigde gevaar. Het landschap werd ineens, als door toovenarij schoongeveegd. Men kon, over ververwijderde heuvels en hoogten de massa's dieren zien rennen

zoo vlug — en op dezelfde wijze — als de vloed van de zee alles wegspoelt langs een steile kust. ☼ Ze gingen er duidelijk, van ganscher harte, en eenvoudig en eenstemmig van door, allen, en in alle richtingen, zoodat de auto ineens in een ruim veld geheel alleen was. En juist in de verte nog zichtbaar vloog een steeds kleiner wordend wit ding dat, door 't dolle heen, dan hier dan daar heen holde. ☼ Blijkbaar hadden de veelvuldige mogelijkheden hem 't hoofd doen verliezen. Fidel kon zeer zeker harder loopen dan alle dieren daar, behalve mogelijk de gazellen; maar hij kon ze niet allen te gelijk inhalen en scheen onzeker in z'n keuze te zijn. Het was ook mogelijk dat hij geen keuze wilde maken. Misschien vond de herleving van zijn lang onderdrukte instincten er meer voldoening in, om alle dieren eenvoudig te verjagen — een machtsbedwelmig. ☼ Velda was buiten zichzelf. Zij wilde onmiddellijk op z'n vervolging uitgaan, maar Forrester schudde zijn hoofd. Ze hadden geen hoop om hem te kunnen vangen. Het zou beter zijn om hier stil te blijven staan, in de hoop dat Fidel den weg hierheen zou terugvinden als z'n dolle bui over was. In 't geheim koesterde Forrester grooten twijfel aangaande z'n bekwaamheid hiertoe. Hij wist dat Fidel's type een zwak reukorgaan had, en hij wantrouwe z'n verstand. De auto was slechts een stip in de wildernis. Men kon nooit weten hoe ver de dwaze jacht hem zou brengen. Hij was echter in staat om Velda op één punt gerust te stellen — Fidel liep geen gevaar door een dezer dieren te worden aangevallen. ☼ „De wilde honden, die zijn 't,” legde hij uit; „dat is de reden dat ze allen in zoo'n paniek wegvluichten. Hebt ge niet opgemerkt dat ze bijna niet op de leeuwen letten? Maar ze zijn doodelijk bang voor wilde honden”. ☼ „Nu je 't zegt, ja, 't was zon-

derling”, zei Tinkler. „Ze bleven alleen maar naar de leeuwen kijken”. ☼ „Zie je”, ging Forrester voort, „het is hun manier van jagen. Deze wilde honden jagen in troepen. Zij zoeken een bepaald beest als hun prooi uit, en hebben ze eens hun keus bepaald, dan achtervolgen ze 't dier tot ze het hebben. Dit mislukt nooit — nooit. Dat dier is ten doode opgeschreven. De dierenwereld schijnt dit te weten, dus maakt elk dier dat achter loopt, dat hij weg komt, uit vrees dat het gekozen zou kunnen worden. Dat denk ik er van; het is in elk geval zoo. Alleen al 't gezicht van een wilden hond is genoeg om de heele streek van wild te zuiveren. En ze begripen dat Fidel een hond is.” ☼ „Waar lijken ze op?” vroeg Tinkler. „Zooiets als 'n gevleekten politiehond, alleen met ronde, vleermuisachtige ooren”. ☼ „Kunnen we dan niets doen?” kermde Velda. ☼ Forrester draaide onwillig de auto om, denkend aan 't benzineverbruik, en volgde in de algemeene richting van Fidel's verdwijnen. Hij had niet veel vertrouwen in dezen maatregel, maar hij zag dat er iets gedaan moest worden om een zenuwtoeval te voorkomen. Boven op een flinke hoogte hield hij weer stil. ☼ „Dit is de beste kans,” zei hij. „Hier moet hij ons zien, als hij tenminste het spoor terug kan vinden. We kunnen er even goed eens uitgaan en onze beenen strekken.” ☼ Zij bleven er tot ver in den namiddag. De mannen van 't gezelschap werden steeds ongeduldiger en zouden zeker geneigd zijn geweest om Fidel z'n kans om het kamp terug te vinden alleen

te laten zoeken. Maar Velda's groote wanhoop weerhield hen. ☼ „Er is geen enkele kans dat we hem ooit weer terug zullen zien,” zei Forrester heimelijk tegen Tinkler. „Doodt hij er een dan zal hij er bij stil blijven staan. Hij heeft geen verstand genoeg om den terugweg te vinden. En is de duisternis eenmaal ingevallen dan krijgt een luipaard hem zeker te pakken”. ☼ „We zullen kwade uren met haar doormaken”, zei Tinkler angstig, terwijl hij naar de wanhopige Velda keek, die, geen acht slaand op de hitte en 't gemis aan voedsel, voortdurend door den veldkijker de omgeving had afgezocht. ☼ De zon zonk al lager naar den

Tekening van A. M. Luyt

WILDE HONDEN

horizon. Forrester was niet op z'n gemak. „We zullen meteen terug moeten gaan”, waarschuwde hij Tinkler. „De duisternis valt hier ineens in, zie je”. Hij keek naar z'n armbandhorloge. „Ik geef nog tien minuten”, zei hij. ☼ Maar te gelijk met dit besluit, stootte Velda een opgewonden kreet uit. „Daar! Daar is hij!” juichte ze. Forrester greep den kijker en keek lang naar de kruipende stip in de verte, en vloekte zacht in zichzelf. „Iedereen instappen!” beval hij. ☼ Inderdaad bleek 't Fidel te zijn, die door een niet vermoed instinct of verstand werd geleid. Toen de auto op zij draaide viel hij op z'n buik, want Fidel was geheel uitgeput. Hij had nauwelijks de kracht om zelfs de emoties van z'n meesteres te beseffen. „Hij moest een flink pak slaag hebben”, raadde Forrester aan, terwijl hij te gelijk water uit een blik in z'n hoed gooide, dien hij tot een kom improviseerde. ☼ Fidel slorpte het water gretig op. Forrester herhaalde in allen ernst z'n raad wat 't pak slaag betrof, als een voorzorgsmaatregel voor een herhaling van z'n escapade. Velda was over 't denkbeeld alleen al hoogst verontwaardigd. Forrester haalde z'n schouders op. Fidel herleefde toen 't water effect had. Hij was niet meer zoo totaal uitgeput. Toch was hij nog erg vermoeid en voelde zich niet in staat om in de auto te springen, zooals hem kort door Forrester werd bevolen. Dus hielp de laatste hem er niet al te zachtzinnig in, en keerden ze naar het kamp terug. ☼ Uit den toon van de gesprekken daar, merkte hij op dat hij niet bepaald aan populariteit had gewonnen. Kits en Maclyn, ongerust over 't lange uitblijven van 't gezelschap, waren op 't punt geweest om het te gaan zoeken. Er scheen een zekere afkeuring in de lucht te zweven. Fidel begreep dat die tegen hem was gericht. Zijn houding werd daarnaar gewijzigd, heel anders dan z'n gewone hau-

taine op een afstand houden. Hij kwispelstaartte, liet z'n kop hangen en trok een verzoenenden snuit, als iemand in z'n richting keek. Maar diep in Fidel's binnenste was iets vlotter gekomen, een zweem van geest, die niet geheel en al verholten kon blijven. „Ik weet dat ik verkeerd heb gedaan,” zei Fidel, „maar zag je ze loopen. Ik joeg ze allen den doodschrik op 't lijf!” Zoo'n taal! En Fidel was toch zoo'n zachte hond!

VI

Bij wijze van vergissing zou 't al erg genoeg zijn geweest' maar daar bleef 't niet bij. Fidel had er den smaak van beet gekregen. Reeds den volgenden ochtend nam hij de eerste gelegenheid de beste waar, om geheel op z'n eentje te verdwijnen, en den heelen dag weg te blijven. Het was voor ieder ander een verloren dag, daarvoor zorgde Velda. Er werden vergeefsche en vervelende zoekpartijen gehouden. Ze kwamen bij zonsondergang zonder nieuws terug. Fidel kwam spoedig daarna terug, weer uitgeput, nauwelijks in staat om zich in 't kamp te slepen, maar hij dronk als 'n tempelier. Hij was onderdanig, maar niet berouwvol. „Ditmaal kreeg hij z'n pak slaag, op het dringende voorstel van Forrester dat hij een zeker en ontijdig einde te gemoet ging, — iets wat Forrester niet zoo ongewenscht voorkwam — indien hij er niet van genezen werd. Fidel was nog maar eens tevoren in z'n heele leven geslagen, maar hij verkondigde met luide stem aan de heele wereld, dat 't ongetwijfeld een chaos met zich mee zou brengen. „Doch de kastijding had geen gevolg ten opzichte van zijn nieuwen hartstocht. Hij was als een alcoholist of 'n aan een geneesmiddel verslaafde. Hij was niet in staat zichzelf te beheerschen. En, even als deze, sluw boven verwachting om z'n kans waar te nemen. Ze bonden hem vast, hij knaagde z'n touwen door en verdween. Ze bonden hem steviger — dan bleef hij verzonken in melancholie — tot dat hij, voor z'n dagelijksche beweging aan de hoede van een jongen werd toevertrouwd. Dan vloog hij geregeld weg en verdween in een oogwenk. Velda had verschillende tochten op haar geweten, want ze had een goed hart en had medelijden met hem, en had hoop dat ditmaal — slechts een enkel oogenblik — in haar gezelschap — En fst! Fidel verdween in een omzien. Hij werd slim en erg bedriegelijk. Voor 't oog deed hij alsof hij geen booze plannen had, en als, bij wijze van concessie daarvoor, iemand hem veroorloofde te gaan spelen, ging hij op een of anderen tocht uit. „Altijd zorgde hij om op de eene of andere manier terug te komen. Soms kroop hij op 't laatste oogenblik onder 't prikkeldraad door. Maar onveranderlijk betekende de afwezigheid van Fidel een verloren dag, want Velda was bespottelijk. Zij herinnerde aan de leeuwen en was ervan overtuigd dat Fidel op deze zelfgenoegzame dieren zou gaan jagen als hij de kans kreeg, en dan zou hij verloren zijn. „Forrester was 't roerend met haar eens en men hoorde hem in stilte tegen anderen zeggen dat hij hoopte dat dit nog eens zou gebeuren. „Maar daarvoor zal hij wel passen!” zei hij spijtig. Fidel is dwaas, maar niet zóó dwaas. Ik heb hem in tegenwoordigheid van leeuwen gezien. Ik weet er alles van. Hij zal ze uit den weg gaan”. „En op dat punt kende de man Fidel. Het dier, door z'n herhaald succes bij 't opjagen en doen wegvlugten van groote beesten bedweld, begon nu heel wat te denken van zichzelf en van z'n gewichtigheid in de dierenwereld. Hij was werkelijk dicht de grens van groothedswaanzin genaderd. Hij begon zichzelf reeds te beschouwen, zoo niet als een god, dan toch tenminste als een gebenedijde bij de gratie Gods, en onder persoonlijke en vleiende goedkeuring van den hemel, zooals keizer Wilhelm. Hij was de vorst van allen die hij in oogenschouw nam — alleen, hij zorgde wel dat hij dit geen leeuwen deed.

Teekening van A. M. Luyt

REUZE-STEKELVARKEN

VII
 „Deze ontarding was slecht, niet alleen voor Fidel — maar ook voor de zaken. Het kamp was aldoor min of meer in opstand, hetzij dat ze uitkeken naar Fidel, of Fidel verwachtten of Fidel verhinderden er op uit te trekken. Hij was min of meer in ieders gedachten, maar vooral in die van Velda. Niet alleen was ze voortdurend in de weer voor z'n veiligheid, maar ze was ook veel bezig met de kleine verwondingen die onafscheidelijk verbonden waren aan een leven als Fidel nu gekozen had. Nu eens had hij b.v. doorgelopen pooten, dan weer zat hij vol teekten. Fidel deed letterlijk bij de vleet teekten op. „In dit soort van grasvelden zijn teekten niet alleen talrijk als 't zand der zee, maar ze zijn ook verschillend wat grootte, uiterlijk en gewoonten aangaat. Sommigen zijn niet grooter dan mosterdzaden, anderen weer zijn groot genoeg om een heraldisch devies te kunnen dragen. Eenigen hechten zich op een plaats vast en vermenigvuldigen daar, anderen weer graven gaatjes in hun slachtoffers en kruipen er in, terwijl ze even groot blijven, nog anderen hebben meer een zwerversaard en dinceren waar de honger hen heendrijft. „Fidel verzamelde er een aardige hoeveelheid. Ze maakten hem ongemakkelijk en hij wilde er gaarne van bevrijd worden, maar te gelijker tijd kromp z'n gevoelige natuur ineen bij de gedachte alleen al aan de behanproce. Dat wilde zeggen dat hij zich doodstil moest houden, terwijl iemand voorzichtig iedere ballon-teekt er uit haalde,

zonder b.v. den kop achter te laten, met een scherp stokje elke zich ingravende teekt uit te steken en elke peripatetische teekt te vervolgen op sommige van Fidel's gevoeligste plaatsen. Al die verschillende manieren maakten hem gek, bekende Forrester, en hij weigerde er iets mee te maken te willen hebben. „Velda keek treurig naar 't uittrekken van elk afzonderlijk, alsof 't een operatie was. Ten slotte werd een der jongere *safari* jongens aangesteld als Fidel's officieele ontteekter. Forrester woonde het schouwspel van Fidel op z'n zij liggend, bevend van tooneelmatige zenuwachtigheid, maar opvallend het middelpunt van attentie, met af-schuw bij. Velda hield nooit op met hem te beklagen. „Den eenen of anderen dag”, zei Forrester hoopvol, „zal hij bij een rivier stilhouden om er uit te drinken, en zal een krokodil hem opslokken; of hij zal iets in de struiken jagen en dan zal een luipaard hem te pakken krijgen; of hij zal op een slang of een adder trappen, of een dier een heel eind ver voortjagen en den koers kwijt raken”. „Of z'n teen verstuiken of z'n nek breken”, spotte Kits. „Nee, dan moet ik zeggen dat ik meer van hem houd. Hij overdrijft 't natuurlijk, maar dat is de reactie van vroegere onderdruk. Ik vind dat hij een echte hond begint te worden”. „De publieke opinie ging zich blijkbaar wat te zijnen gunste wijzigen. Het is altijd een aardig gezicht, als een moederskindje zich van moeder's rokken losmaakt. En zooals Kits beduidde, zelfs al zou men z'n ongehoorzaamheid afkeuren en z'n neiging tot streken en de wanorde die hij veroorzaakte, men moest z'n moed toch bewonderen. „Het was des te merkwaardiger omdat niemand dien ooit van hem vermoed had. Forrester was sceptisch daartegenover, en hij grijnslachte in stilte toen Fidel op een dag erg mistroostig thuiskwam, z'n snuit vol pennen van het reuze-stekelvarken dat men over heel centraal-Afrika vindt. Die ervaring zou Fidel's ijver wel bekoelen! „Het was zeker een pijnlijke ervaring, niet alleen voor Fidel maar voor alle betrokkenen. De stekels hebben weerhaken en ze moesten er met tangen worden uitgetrokken. Het kamp was vervuld van Fidel's jammerklachten. Velda kon 't niet verdragen, en ging haar hoofd in de kussens begraven. Toch was hij bij de volgende gelegenheid weer weg en was z'n geestdrift voor het nomadenleven onverminderd.

(Wordt vervolgd)

T. N.

IN HET RIJK DER STILTE

4) DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

ONDER HET IJSDAK. (Vervolg)

MAAR de woeste, kleine oogjes van den beer, donker met een rooden gloed er in, waren niet de eenige die de bevers aan hun moedig werk hadden bezig gezien. In een jeneverbessen-struik, een klein eindje hooger op den oever, lagen twee forsche, grijze lynxen gehurkt, die met groote, ronde, vaalgroene en onzegbaar sinistere oogen op het schouwspel neerkeken. De lynxen waren broodmager van den honger. Vol hoop dat het toeval een bever binnen het bereik van hun geweldigen sprong zou brengen, waren zij op groote, behaarde, zachte kussenpooten voort gekropen naar het jeneverbessen-struikje. Hier hadden zij zich opgesteld om hun tijd af te wachten met dat eindeloze, onvermoeibare geduld dat de prijs is die betaald moet worden voor voedsel — voor het leven zelf — door de dieren die 's winters jagen. Naar het oordeel der lynxen bood zich, nu de bevers zoo vriendelijk waren geweest naar den rand van het woud te komen en zij alleen schenen te letten op hun onbegrijpelijke hout halen en plassen en aard-ophoopen, voor hun een mooie gelegenheid aan. Met hun buiken dicht bij de sneeuw, hun breede zachte kussenpooten lichtjes stapend als neerdwarrelende veertjes, hun vaal grijs vel bijna onzichtbaar tusschen de verwarde maanschaduw, hun ronde, heldere oogen onafgewend starend, leek het alsof zij door het kreupelhout op hun prooi toe zweefden. ☞ Noch de beer, die van onderen op naar den dam toe sloop, noch de beide lynxen die van boven af er op aan kropen, hadden oogen of ooren voor iets anders ter wereld dan voor de tobbede bevers. De honger knaagde aan hun leege magen, de koorts van de jacht bruiste door hun aderen en de buit was bijna binnen hun bereik. Nog één oogenblik en de stormloop zou plaats hebben: van beneden af uit het dennenboschje — van boven neer de lange, geweldige sprong, een aanval uit de jeneverstruik. ☞ Het reparatiewerk aan den dam vorderde goed. De ziedende stroom was reeds een weinig bedwongen en zijn luide stem gedaald tot een zacht geruisch. Toen gebeurde er iets. Misschien had de oplettende schildwacht op den top van den dam een donkerder schaduw bespeurd, die zich bewoog tusschen de denneboomen, of een lichtere grijsheid die op onverklaarbare wijze nader zweefde uit de biezen aan den oever. Misschien had zijn scherp reukorgaan een geur opgesnoven die gevaar voorspelde. Misschien bereikte hem de waarschuwing door dat geheimzinnige zesde zintuig, dat soms zoo waakzaam is en op andere tijden zoo vast kan slapen en dat de verholendheid van het bosch bijzonder schijnt te ontwikkelen bij zijne bewoners. Hoe dat zij, het was er. Onmiddellijk liet de bever, die als schildwacht fungeerde, zich met zijn vier pooten op den grond vallen en gaf hij met zijn platten staart zoo een harden slag op het water, dat het over het heele meer weerklonk en de stilte van den nacht verbrak. In een onderdeel van een seconde waren alle bevers verdwenen onder de glinsterende oppervlakte. ☞ Op hetzelfde oogenblik, of een oogwenk later, gebeurde iets vreemds — een van die geweldige verrassingen waardoor het geheimzinnige van het woud zich soms verraadt. Woest geworden doordat hij zich zijn prooi zag ontgaan, stormde de beer vooruit en toonde zich als een zwarte, logge massa vlak bij den rand van het water. Terzelfdertijd vlogen de twee lynxen omhoog van den hooger gelegen oever, waanzinnig van teurgestelden honger. Met een gil van woede, onder luid blazen en grommen kwamen zij neer op een paar voet af-

AMSTERDAMSCH E STRAATKIEKJES
„HOLLANDS' ZEEBANKET!"

stand van den beer en hurkten daar ineen, terwijl hun stompjes staart heen en weer sloegen, hun oogen hem pal aanstaarden en hun gepluimde ooren vlak tegen hun ronde koppen lagen. ☞ Bliksemsnel draaide de beer zich om en stelde zich met opgeheven poot en wijd geopenden bek in postuur. Half zittend op zijn dijen, was hij gereed tot aanval en verweer. Zijn oogjes brandden van woede met rooden gloed. Naar zijn meening waren het klaarblijkelijk de lynxen, die de bevers verschrikt hadden en zijn jacht hadden bedorven; en zulk ingrijpen laat geen dier der wildernis zich welgevallen. Voor de lynxen bestond er daarentegen geen twijfel aan of de schuld lag bij den beer. Hij was de logge bemoeial, die zich geplaatst had tusschen hen en hun buit. Zij hadden bijna dat punt van blinde woede bereikt, waarin zij zich ieder oogenblik met tanden en klauwen op hun geweldigen vijand konden storten. Maar nog leefde er eenig begrip van voorzichtigheid in hun geest. De beer was de heerscher van het woud en zij wisten dat zij, zelfs met hun beiden, niet tegen hem opgewassen waren. ☞ De beer zijnerzijds had weinig lust den prijs te betalen, die de wraak hem zou kosten. Ofschoon zijn bloed sneller door zijn gezwollen aderen stroomde, bepaalde hij er zich toe zwaar dreigend te grommen en een houding aan te nemen alsof hij zoo dadelijk op zijn vijanden zou losstormen. Maar hij wist hoe die

geweldige, vlijmscherpe klauwen der lynxen konden scheuren. Hij wist dat hun lichte lichamen sterk en snel en moeilijk te pakken waren, hun tanden bijna even diep doorbeten als de zijne. Hij was er zich van bewust dat hij hun de baas zou blijven; maar evenzeer zag hij in, dat hem het duur zou kosten eer hij hun de baas gebleven was. Hij aarzelde. Had hij zich maar nog zoo weinig bewogen, dan zouden de lynxen alle voorzichtigheid in den wind geslagen hebben en hadden zij hem besprongen. Anderzijds, als de lynxen hun spieren tot den sprong gespannen hadden, zou hij zich brullend in den strijd geworpen hebben. Maar nu beheerschten beide partijen zich, bereid en gereed om bij de minste aanleiding te vechten. Toen dat zoo even geduurd

had, verschenen er kleine ronde kopjes op het water, met heldere, glanzende oogjes, die belangstellend het tooneel aanschouwden. ☞ Wel drie of vier, lange, spannende minuten verstreken, zonder eenig beweging van beide zijden. Toen dwaalden de ronde oogen der lynxen eventjes af, terwijl de oogen van den beer vast op ze gericht bleven. De beer was vasthoudender en wilskrachtiger van aard. Bijna onmerkbaar, uiterst langzaam, kropen de lynxen achteruit. Een snelle blik terzijde geworpen, bewees dat de weg aan beide kanten vrij was. Toen, alsof beide door eenzelfde kracht gedreven werden, sprongen zij de lucht in, de een zijdelings wegspringend, de ander bijna precies in zijn eigen spoor. Sneller dan woorden het kunnen zeggen, vloten zij als twee grijze schaduwen, de een over den oever en door de jeneverstruiken, de ander langs den besneeuwden oever van het meer; vermoedelijk gaf deze mislukking hun aanleiding niet langer gezamenlijk te jagen. De beer ging, als verbaasd, op zijn hurken zitten om ze na te staren. Toen wierp hij een hongerigen blik op de bevers, die nu een eind weg in het heldere maanlicht openlijk rondzwommen, wendde zich om en slofte weg om ergens anders een voordeelig jachtterrein te zoeken. ☞ Enkele minuten bleef alles stil en hoorde men slechts het ruischen van den wind over den dam. De eenzaamheid van den nacht had weer bezit genomen van haar wit en rustig domein, alsof er niets gebeurd was om haar vrede te verstoren. Toen verscheen de waakzame schildwacht weer op zijn post, recht op zittend op den dam, en hervatten de ijverige bouwers hun taak om de doorbraak te herstellen.

(Wordt vervolgd)